

Tijdelijke Commissie integriteit inkoop en aanbestedingen politie

Terugblik eerste half jaar

1. Inleiding

De minister van Veiligheid en Justitie besloot op 17 april 2015 om een onafhankelijk meldpunt in te richten voor bedrijven en andere belanghebbenden die melding willen maken van mogelijke misstanden of integriteitschendingen bij inkoopprocessen en aanbestedingen van de Nationale Politie. Dit meldpunt is open van 1 mei 2015 tot 1 mei 2016. Meldingen worden behandeld door de hiertoe door de minister ingestelde Tijdelijke Commissie integriteit inkoop en aanbestedingen politie.

De commissie bestaat uit André de Jong en Huib van Romburgh en wordt ondersteund door Marianne Aalbersberg en Roel van Varick. De commissie heeft tot taak om:

- meldingen van personen, bedrijven of brancheverenigingen te verzamelen en te inventariseren;
- zo nodig nadere inlichtingen in te winnen naar aanleiding van meldingen;
- te beoordelen of een vervolprocedure nodig is en zo ja welke;
- de minister en de korpsleiding te adviseren over eventueel te nemen maatregelen.

Nu het meldpunt een half jaar open is blijkt de commissie kort terug. De rapportage bevat een kort verslag van de meldingen en de werkzaamheden in de periode begin mei tot en met eind oktober 2015. Naar aanleiding van haar werkzaamheden formuleert de commissie enkele algemene bevindingen en vier aanbevelingen aan de Nationale Politie.

2. Werkzaamheden

De eerste werkzaamheden van de commissie bestonden uit het formuleren van de werkwijze van de commissie en het regelen van de publiciteit over het meldpunt. Informatie over het meldpunt en de manier waarop meldingen gedaan kunnen worden is verspreid op het internet en er is geadverteerd. In september zijn herhaalberichten geplaatst op enkele websites.

Het loopt niet storm bij het meldpunt. De afgelopen zes maanden namen zes personen contact op met het meldpunt. De commissie ontving twee meldingen die hebben geleid tot een advies aan de Korpschef van de Nationale Politie. Beide meldingen gingen over aanbestedingen die in 2014 zijn opengesteld. Een derde melding is momenteel nog in onderzoek en zal vermoedelijk later dit jaar tot een advies leiden.

In het eerste advies, over een reeds afgeronde aanbesteding, constateerde de commissie dat de klacht van de melder geen betrekking had op een integriteitskwestie bij de Nationale Politie. Wel deed de commissie aanbevelingen aan de korpsleiding van de Nationale Politie om interne processen waar nodig te verbeteren en om een mogelijk verkeerde procesgang bij een opdrachtnemer van de Nationale Politie te herstellen. De commissie ontving bericht van de melder dat de kwestie op een voor hem goede wijze is afgerond.

Het tweede advies ging over een aanbesteding die zomer 2015 door de Nationale Politie werd gestaakt. De commissie onderzocht de punten uit de klacht van de melder en constateerde dat er geen aanwijzingen zijn voor fraude of onrechtmatig handelen of voor het bewust bevoordelen van één van de inschrijvende partijen. De commissie constateerde wel dat de betreffende aanbesteding moeizaam verliep en dat gebrekkige informatievoorziening tijdens het proces ruimte liet voor vermoedens dat één van de potentiële aanbieders werd bevoordeeld. Daarover gaf de commissie enkele adviezen aan de korpsleiding.

De andere personen die contact opnamen met de commissie hadden geen meldingen over aanbestedingen van de Nationale Politie. Eén persoon benaderde de commissie met een klacht over bejegening door de politie. Deze persoon is doorverwezen naar een contactpersoon bij de Nationale Politie. Twee personen belden het meldpunt met feitelijk vragen over een lopende aanbesteding. Eén van hen had zelf ook contact gelegd met de Nationale Politie. De andere persoon is in contact gebracht met een medewerker van de Nationale Politie die de vraag kon behandelen.

3. Algemene bevindingen en aanbevelingen

Op basis van de werkzaamheden in de afgelopen zes maanden valt de commissie een aantal zaken op. Deze punten lijken wellicht 'ver van het bed' voor een commissie die in het leven is geroepen om meldingen over mogelijke integriteitschendingen te onderzoeken. De commissie is echter van mening dat integriteit een ruim begrip is dat verder strekt dan de vraag of wet- en regelgeving zijn nageleefd. Integriteit is nauw gerelateerd aan goed bestuur. In gesprekken met bedrijven merkt de commissie dat zij dit ook vinden. Regelmatig vallen er zinnen als: 'ik vind het heel raar dat het zo liep... ik vraag me af of dat nou gewoon slordig was, of onkunde, of dat er meer achter zit'. De commissie vraagt zich bij haar onderzoekswerk steeds af hoe dergelijke vragen hebben kunnen ontstaan. Een rode draad daarin is dat mensen iets vreemds zien gebeuren en daar wat achter gaan zoeken. De commissie constateert dat onheldere communicatie aanleiding geeft tot verhalen dat er iets mis is met de integriteit. Dat leidt tot onderstaande bevindingen en vier aanbevelingen aan de korpsleiding.

1. Het is voor burgers en bedrijven lastig om er achter te komen hoe je vragen, klachten of meldingen kunt doen bij de Nationale Politie. Dit geldt voor algemene klachten en ook voor specifieke vragen of meldingen over aanbestedingen. Vijf van de zes personen die contact opnamen met het meldpunt deden dat omdat ze niet wisten hoe ze een klacht of melding kwijt konden bij de Nationale Politie zelf.

Aanbeveling: richt een goed vindbaar meldpunt in waar personen en bedrijven terecht kunnen met klachten en meldingen. Zorg voor een vertrouwenwekkende manier om het meldpunt te bereiken. Lessen van andere meldpunten kunnen hierbij helpen. Houd er daarbij rekening mee dat een standaard contactformulier niet geschikt is voor meldingen over persoonlijke en vertrouwelijke zaken.

2. Opvallend bij één van de twee adviezen was dat de vragen van de betreffende melder waarschijnlijk grotendeels voorkomen hadden kunnen worden als de communicatie van de Nationale Politie richting inschrijvende partijen beter was verlopen. De communicatie was summier en technisch, niet gericht op het oplossen van problemen die zich voordeden tijdens de aanbestedingsprocedure. Ook zijn er klachten over de gebruiksvriendelijkheid van het digitale platform *Commerce Hub*.

Aanbeveling: zorg bij aanbestedingen voor heldere communicatie met (potentiële) inschrijvende bedrijven. Geef ruimhartig informatie, ook over redenen waarom zaken tijdens het aanbestedingsproces veranderen. Bezie of er alternatieven zijn voor, of aanvullingen op het gebruik van Commerce Hub.

3. De behandeling van casuïstiek en de communicatie met de Nationale Politie geven de indruk dat escalatiemechanismen bij de Nationale Politie onvoldoende werken. Er lijkt onvoldoende informatie-uitwisseling te zijn tussen de centrale inkooporganisatie en de inkoopteams die de aanbestedingen doen. Die teams lijken er in complexe situaties ten onrechte alleen voor te staan, waardoor opkomende problemen niet tijdig worden opgelost of er te laat wordt bijgestuurd.

Aanbeveling: ondersteun inkoopteams die nu vaak voor het eerst landelijk (en dus complex) aanbesteden. Iemand in de top van de inkooporganisatie moet van begin tot eind verantwoordelijk zijn voor een goede en vlotte procesgang. Daar hoort ook bij dat er bij problemen snel 'op wordt geschakeld' om bij te kunnen sturen.

4. Dossiers lijken niet met 'één druk op de knop' beschikbaar te zijn.

Aanbeveling: analyseer of dossiervorming goed verloopt.